

KINNITATUD
Keskkonnaameti
10.07.2025
korraldusega nr 1-3/25/254

Kaasiku loodusala kaitsekorralduskava

KESKKONNAAMET

ŠVEITSI-EESTI
koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Kaasrahanud Šveitsi riik majanduslike ja sotsiaalsete
erinevuste vähendamiseks Euroopa Liidus.

SISUKORD

1. ALA ISELOOMUSTUS	5
2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID	6
3. MÕJUTEGURID, MEETMED JA TEGEVUSED	7
4. KAVANDATUD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED	7
5. TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE	8
6. KÜLASTUSKORRALDUS	9

Eessõna

Kaitsekorralduskava on koostatud vastavalt [määrusele](#) „Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine”.

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele. Kaitsekorralduskava on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja vajadusel uuendatakse vähemalt iga 12 aasta tagant (vaadatakse üle eesmärgid ja tegevused), kuid põhjendatud juhtudel uuendatakse kava ka varem (väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest). Alale on koostatud varasemalt Kaasiku hoiuala kaitsekorralduskava 2013–2022, mis hõlmas nii siseriikliku kaitstavat ala kui ka rahvusvahelise tähtsusega Kaasiku loodusala.

Kava sisaldab ala üldiseloostust, alal leiduvate loodusväärtuste kaitse-eesmärke, mõjutegureid, vajalikke kaitsemeetmeid ja kaitsekorralduslikke tegevusi, tulemuslikkuse hindamist, ala ja selle väärtuste tutvustamist ning külastuskorraldust.

Kava koostamist koordineeris Kaidi Erik. Kavale oodati ettepanekuid 26. juunist 9. juulini 2025. Ala väiksuse ja eramaal paiknemise tõttu kava avalikustamisel kaasamiskoosolekut ei toimunud. Avalikustamise perioodil ettepanekuid ei esitatud.

Kava juures on tegevuste ja kaitse-eesmärkide kaardikiht, mis on tab formaadis.

Kasutatud lühendid, mõisted ja selgitused

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem

Elupaigatüüp – elupaik, mis vastab loodusdirektiivi I lisas nimetatud tüübile

FRV (*favourable reference value*) – soodne võrdlusväärtus. Nii levila kui ka pindala soodsa või ebasoodsa seisundi kindlakstegemiseks on vaja kehtestada neile parameetritele künnisväärtused. Neid künnisväärtusi nimetatakse soodsateks võrdlusväärtusteks.

HA – hoiuala

Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine – kaitsekorralduse tõhususe analüüsimine vastavalt kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamise metoodikale, mille eesmärk on hinnata, kas looduskaitse meetmed tagavad alapõhiste kaitse-eesmärkide täitmise ja väärtuste seisundi paranemise

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

KeA – Keskkonnaamet

KKK – kaitsekorralduskava

LKS – looduskaitseseadus

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

MO – maaomanik

Mõjutegur (*impact*) – ohutegur + survetegur

Ohutegur (*threat*) – kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist mõjutada võiv tegur (mõju veel ei ole, aga võib tekkida)

Pärandniit – poollooduslik kooslus looduskaitseseaduse mõistes

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

SDF (*standard data form*) – Natura standardandmebaas ehk standardne andmevorm

Seisundi parandamine – arvestatava looduskaitse seisundiga (C) elupaikade seisundi parandamine (kraavide sulgemine, looduslikule arengule jätmine jms)

Survetegur (*pressure*) – kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist mõjutav positiivne või negatiivne tegur (näiteks intensiivne maakasutus, reostuskoormus, häiringud, karjatamine jms)

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks; looduslik areng)

Taastamine – tegevused, mis on seotud olemasolevate, kuid halvenenud struktuuriga elupaigatüüpide taastamisega (näiteks pärandniidud, sood)

Tulemuslikkuse hindamine – kavaga ettenähtud tegevuste täitmise kontroll

1. ALA ISELOOMUSTUS

Tabel 1. Ala iseloomustus

Alal asuv loodusala	Kaasiku loodusala (EE0080111)
Kaitstav ala	Kaasiku hoiuala (3,8 ha)
Asukoht ja piirid	Maa-ja Ruumiameti kaardirakendus
Kaitsekord	Vabariigi Valitsuse määrus „ Hoiualade kaitse alla võtmine Jõgeva maakonnas ” ja Looduskaitseseadus § 14, § 32 ja 33
Kaitseväärtuste paiknemine	Maa- ja Ruumiameti kaardirakendus
Maaomand	100% eraomand, Maa- ja Ruumiameti kaardirakendus
Kõlvikuline jaotus	Maa- ja Ruumiameti kaardirakendus

Kaasiku loodusala asub Jõgevamaal ja selle kaitse-eesmärk on puisniidud (6530*). Kaasiku loodusala iseloomustab väike hooldatud puisniit, kuid arvestades, et Jõgevamaal on ajalooliselt olnud väga vähe puisniite, on oluline selle alleshoidmine. Loodusala paikneb tervenisti eramaal ning puisniidu hooldamine toimub regulaarselt. Oluline on jätkata puisniidu hooldamist.

1.1. Uurit

Eelmise kaitsekorraldusperioodi jooksul eraldi uuringuid ja inventuure ei tehtud. Kaitsekorralduskava koostamise eel 2025. aastal tehti välitööd elupaigatüüpide andmete ja piiride täpsustamiseks ja ajakohastamiseks. Riiklikku seiret alal ei korraldata.

2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

Tabel 2. Kaitse-eesmärgid

Kaitseväärtus	Kava koostamisel olemasolevad andmed			Kaitse-eesmärk		Esinduslikkus ¹	Üldine LK väärtus ²	Panus FRV-sse/soodsasse seisundisse (%) ³	Märkused
	P (ha)	LK seisund ⁴	Andmekvaliteet ⁵	Sõnaline kirjeldus ⁶	P (ha)				
6530* Puisniidud KE – jah, LoD – I, LoA - jah	3,1	B	täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund	3,1	C	C	0,16–0,8	SDF-i muuta pole vaja. Jätkata hooldamist.

¹ Elupaigatüübi esinduslikkus (keskmistatud): A – väga hea, B – hea, C – arvestatav, p – potentsiaalne, X – teadmata. Andmed Tableaust. Täpsemalt: [metsaelupaigatüüpide inventeerimise juhend](#), [niiduelupaigatüüpide inventeerimise juhend](#), [järve-elupaigatüüpide inventeerimise juhend](#), [soo-elupaigatüüpide inventeerimise juhend](#)

² Üldine looduskaitse väärtus (keskmistatud): A – väga kõrge, B – kõrge, C – keskmine, X – teadmata. Andmed Tableaust

³ Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaigatüüpide osakaal kogu loodusdirektiivi aruande soodsast võrdlusväärtusest/osakaal selle loodusala elupaigatüüpide tegevuskavade soodsast seisundit.

⁴ Looduskaitse seisund (Conservation): A – väga hästi säilinud, B – hästi säilinud, C – keskmiselt säilinud või osaliselt rikutud, X – säilimise aste teadmata. Andmed Tableaust

⁵ Valida saab ainult ühe kategooria; kui andmed on kogutud eri allikatest, tuleb valida kõige olulisema andmeallika kategooria.

⁶ Kaitse-eesmäärke seatakse LK seisundist lähtuvalt.

3. MÕJUTEGURID, MEETMED JA TEGEVUSED

Tabel 3. Mõjutegurid, meetmed ja tegevused

Väärtus	Mõjutegur	Kood	Olulisus ⁷	Paiknemine ⁸	Meede	Kood	Tegevuse tüüp	Märkused
6530*	Hoolduse lakkamine	PA05	tähtis	sees	Niitmise ja karjatamise säilitamine	MA03	pärandniitude hooldustöö	

4. KAVANDATUD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

Kavandatud kaitsekorralduslikke tegevuste tabelisse on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse-eesmärkide saavutamiseks. Tegevused on planeeritud 12 aasta peale.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva surveteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine, taasloomine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvlid, külastustaristu).

⁷ Olulisuse liigitus: tähtis, keskmise tähtsusega, vähetähtis

⁸ Paiknemine määrata: kas mõju on loodusala sisene, väline, mõlemad

Tabel 4. Kavandatud kaitsekorralduslikud tegevused

Nr	Tegevuse nimetus	Maht	Ühik	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud							
1	Elupaigatüübi kordusinventuur perioodi lõpus	3,1	ha	inventuur	KeA	I	2037
Hooldus, taastamine ja ohjamine							
2	Puisniidu hooldamine	3,1	ha	pärandniitude hooldustöö	MO	I	Igal aastal
Taristu, tehnika ja loomad							
3	Tähise hooldamine	1	tk	tähiste hooldamine	RMK	III	Igal aastal
Kavad, eeskirjad							
4	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine			tegevuskava	KeA	I	1x 12 aasta jooksul
5	Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine			tegevuskava	KeA	I	1x 12 aasta jooksul

5. TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Tulemuslikkuse hindamine ehk kaitsekorralduskava tegevuste täitmise analüüsi teostatakse iga 12 aasta tagant, kui toimub regulaarne tegevuste ülevaatamine. Vajadusel, kui toimub kava uuendamine või muutmine enne regulaarset ülevaatamist, mille käigus uuendatakse tegevuste tabelit, tuleb läbi viia ka kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine. Kaitsekorralduskava tegevuste täitmise analüüsi aluseks on eelmise kaitsekorraldusperioodi kaitsekorralduslike tegevuste tabel. Eelmise kava kaitsekorralduslike tegevuste tulemuslikkuse hindamine koos täpsemate kommentaaridega on tabelis 5.

Kaitse tulemuslikkuse hindamine toimub vastavalt Euroopa Liidu rahastuse toel valminud Eesti jaoks kohandatud loodusobjektide kaitse tulemuslikkuse hindamise metoodikale ja selle eesmärk on hinnata laiemalt, kas looduskaitse meetmed tagavad alapõhiste kaitse-eesmärkide täitmise ja kaitseväärtuste seisundi paranemise⁹. Vastav hindamine tehakse eraldiseivalt.

⁹ Bioloogilise mitmekesisuse kaitsemeetmete tulemuslikkuse hindamise raamistik Eestis. Kättesaadav: [Bioloogilise mitmekesisuse kaitsemeetmete tulemuslikkuse hindamise raamistik Eestis | Keskkonnaamet](#)

Tabel 5. Tulemuslikkuse hindamine

Tegevuse nimetus	Täitmise ulatus	Märkused
Inventuurid, seired, uuringud		
Niidualupaigatüüpide kordusinventuur	Tehtud	KKK koostamise käigus ajakohastati 6530* elupaigatüübi andmeid.
Hooldus, taastamine ja ohjamine		
Niitmine (2,5 ha, alates 2015. aastast 3,7 ha)	Üle poole (50-90%) hooldusest vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud	2024. aastal hooldati 2,7 ha niite. Kogu ala harvendamine 3,7 ha ulatuses pole põhjendatud.
Puisniidu taastamine (1,2 ha)	Kõik või enamik ($\geq 90\%$) hooldust vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud	Lõunaosa on taastatud.
Taristu, tehnika ja loomad		
Tähiste hooldamine	Tehtud	Üleliigsed tähised on eemaldatud ja alles on jäetud 1 tähis suurelt teelt sisenedes.
Kavad, eeskirjad		
Hoiuala piiri muutmine	Ei ole asjakohane	Kaitse-eesmärgid on saavutatud kaitstava ala sees ja seega pole tegevus asjakohane.
KKK tulemuslikkuse hindamine ja uue KKK koostamine	Tehtud	2025. aastal uus KKK.

6. KÜLASTUSKORRALDUS

Kaasiku loodusala külastamine on enamasti juhuslik ja seetõttu ei planeerita alale külastuskorralduslikku taristut, sh infotahvleid. Kaasiku loodusala (hoiuala) on tähistatud ühe tähisega ja selle asukoht on toodud Maa- ja Ruumiameti „Looduses liikuja” kaardirakenduses.